

LO GERONÉS

SETMANARI PORTA-VEU DEL "CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA,"

PREU DE SUSCRIPCIÓ
Gerona 1 peseta trimestre
Fora 1·25 id. id.
Estranger 1·50 id. id.
Un número 10 céntims

Any 4.er

SECCIÓ GENERAL

EXPEDIENTS DE EXCEPCIONS DE QUINTAS

Las reformas que s'han introduït en la lley de quintas per la de 21 d'Agost del any passat, han de tenir-se present y procurar tots los que en elles estan interessats usar dels drets que dita lley los concedeix en temps oportú, donchs d' altre modo poden sortirne perjudicats.

Una de les coses més importants son los expedients relativs á las excepcions del servey militar, y 'ls que s' troben en alguns dels casos de: article 87 de la lley, es á dir que s'han fills únichs y mantingan á son pare pobre ó á sa mare, etc., han de tenir molt present dos cosas: el temps de fer las reclamacions y la manera de ferlas, donchs d' altre modo s' exposan á perdre'ls drets que la lley los hi concedeix. De un y altre ne diré quatres paraules.

Temps de ferse la reclamació.—Lo primer diumenge del mes de Mars, ó sigui aquest any lo die 7 de aquell mes, ha de ferse pels Ajuntaments la classificació y declaració de soldats y constituir l' Ajuntament en sessió, se procedirà á cridar un per un los xicots per ordre de llista, serán tallats y reconeguts y després d' aixé l' Ajuntament li dirà que exposi las rasons que tinguí per eximirse del servey militar, y aquí vé lo que s'ha de fer molt present pels que s' trobin en aquest cas.

Deu tenir-se en compte, en primer lloc, que es precisa que la reclamació se fassi en la sessió en que lo xicot sigui cridat; sols en lo cas, diu la lley, de trobar-se absolutament impossibilitat de ferho, se li admetterán las excepcions fora de aquella sessió.

Y are aconsellém que procurin ferho precisament allavars, d' altre manera 'ls seria moltes vegades difícil probar la *absoluta impossibilitat*.

Qui ha de fer la reclamació.—Aquesta la pot fer segons l' article 96 de la lley y el 61 del Reglament lo mateix xicot ó altre persona que 'l representi, com tenim dit en la mateixa sessió en que sigui cridat y exposant tots los motius que tinguí per eximirse del servey. S' ha de tenir present que sols poden ferse representar los xicots quan tinguin alguna causa justa que 'ls impideixi assistir, en quin cas se ha de alegar devant l' Ajuntament.

Com se ha de fer.—Deurán exposar de paraula la excepció ó excepcions en que venen compresos, y l' Ajuntament li dará una certificació en que constarà las que han alegat; y en lo mateix acte han de presentar los documents que s'han necessaris y oferir las justificacions que creguin convenientes. Aquí debén fer dos advertencias; 1.er que la lley prohibeix que s'admeti cap prova de testimonis sobre fets que s'poden acreditar per documents, y 2.er, que si no s'tenen los documents en lo moment de ferse la reclamació, se pot demanar al Ajuntament un plazo pera presentarlos, pero la presentació s'ha de fer lo més tard lo tercer diumenge de Mars, ja que 'ls Ajuntaments han de tenir resolts tots los expedients lo die últim del mateix mes. També recomaném aqui que lo millor es preparar-se ab temps y tenir á punt tots los justificant per dia mateix de la reclamació.

Documents que s'han de presentar.—Deu distingir-se aqui entre las diferentes excepcions que s'poden alegar, pero com lo cas més frequent es lo pare ó avi pobre ó vell mantingut pel fill, ó de viuda pobre, enumeraré tant sols los documents que 'n aquest cas son necessaris, deixant per un altre dia 'ls altres casos.

Deu ferse constar avans de tot que segons l' article 98 de la lley quan las informacions ó documents de proba se refereixen á las excepcions en que 'ls acreditar-se la pobresa han de ser aquests librats per las autoritats en paper d' ofici, no poguentse exigir costas ni drets; sols deuen pagarse aquests y reintegrarse lo paper en cas de denegar-se la excepció per no acreditarse la pobresa.

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

CORT-REAL 7-1."

Diumenge 14 de Febrer de 1897

ANUNCIS Y COMUNICATS

Preus convencionals

De tots los llibres, folletons, etc., que 's remetin á la Redacció, se'n donarà compte en lo Setmanari

Núm. 148

S'han d'unir al expedient los següents documents: 1.er partida de casament dels pares del xicot, óbit del que sigui mort, naixement del que viu ó del avi, partides de naxement, matrimoni y óbit dels demés individuos de la familia y en general tots los que s'han necessaris pera justificar la edat, estat civil y existència del que alega la excepció y de cada un dels individuos de la familia. 2.er una certificació del amillament, librada pel Ajuntament, de la riquesa que s'tingui y quan la locatitat ho permeti (com son las capitais de província) una certificació de la Delegació d' Hisenda de la contribució que s'paga.

Ademés deu designar lo recurrent á dos testimonis que han d'esser xicots ó pares d'aquest, del any en que s' tramita l'expedient y á falta d' aquestos del any següent, quins no poden ser sots pena de nulitat, parents, dependents, interessats, amichs íntims ó enemichs entre ells y 'l que pretén la exenció.

Modo de reclamar quan lo xicot se trobi fora del poble en que s'allistat.—En aquest cas deurá esser fallat y reconegut devant de l' Arcalde del poble en que resideixi ó del cònsul si es á l' extranger y en aquell acte deu exposar la excepció que 'l comprenGUI, y com l' arcalde y cònsul respectivament han de enviar certificació al Ajuntament del poble en quin es allistat, aquest li senyalará un plazo porque s'presenti á justificar la excepció. Hi ha necessitat de que 'l xicot se presenti personalment, á menos que s' tracti de una excepció de las que s'anomenan legals, en quin cas se podrá ferse representar per una persona de sa familia ó per apoderat en forma suficient.

En lo proxim número parlaré de la manera de tramitar aquests expedients y sos semblants y el modo com se reclama y tramita l'expedient quan la exenció sobrevingui després de feta la declaració de soldats.

F.

LES REFORMES

Per fi, en la *Gaceta* de diumenge passat aparegué lo R. D. contenint les reformes, formulades pel President del Concell de Ministres y que 'l Govern, prèvia audiencia del Concell d' Estat, promet estableir en la Illa de Cuba, quan les circumstancies de la guerra á son juhí ho permetin. En la impossibilitat de copiarles íntegres, procuraré donar una idea de lo principal de son contingut.

Té lo R. D. quatre articles Lo primer, comprensiu de les bases de les reformes; lo segon, disposant la reunió pel Govern en un sol cos de dites bases ab les de la lley de 15 de Mars de 1895 y son desenrotlllo en Reglaments «que no podrán alterar son sentit estricte»; lo tercer, marcant lo criteri referent á la seva aplicació á la Illa de Puerto Rico, y lo quart, reservant al juhí del Govern lo moment oportú pera la seva aplicació.

La essència, donchs, del decret se troba tota en les bases contigudes en l' article primer.

Aquestes son deu.

La Primera s'occupa de la Administració provincial y municipal.

Tots los càrrecs de les diputacions y dels municipis serán electius. Tots los empleats de les diputacions y ajuntaments serán de lliure elecció y separació per les respectives corporacions. Dites corporacions tindrán complerta llibertat d' acció, sols limitada pel respecte als drets dels particulars y per la «obediència á les lleys». Cubrirán los gastos que importin los serveys com bé 'ls sembli, ab independència les Diputacions dels Ajuntaments y sens perjudici del sistema tributari general y local de la Illa. Aniran á son càrrec los establiments provincials y municipals d' instrucció pública que vulguin crear, ab intervenció del Governador general y dels civils en dit assumptu pera la observancia de les lleys generals y pera que no traspasxin los límits de sos recursos. Los alcaldes presentarán los comptes al poble y de les reclamacions en

contra entendràn les Diputacions y en alsada dels acorts d' aquestes les Audiencies territorials. Dels acorts dels Ajuntaments serán executors los Alcaldes. Les Diputacions tindrán facultats sobre 'ls Ajuntaments pera que no s'extralimitin de ses atribucions. En cas de discordia ab lo Governador, la resoldràn les Audiencies.

La Segona, crea en la Illa un Concell d' Administració compost de 35 concellers; 21 de lliure elecció per les diferents províncies de la Illa y 'ls 14 restants serán: lo Rector de la Universitat de la Habana; lo President de la Cambra de Comers de la Habana; lo President de la Societat d' Amics del Pahís de la Habana; lo President del Círcol d' Hisendats de la Habana; lo President de la Unió de Fabricants de Tabacos; dos canonges elegits per quatre anys per los Capitols de la Habana y de Santiago de Cuba; un representant dels gremis de la Habana; dos majors contribuents de la Habana, y cinquexena ex-senadors ó ex-diputats á Corts, devent esser aquests los que ho hagin sigut més vegades y en igualtat de circumstancies los de més edat. Presidirà lo Concell, sens vot, lo Governador general de la Illa, y serà son president efectiu lo qui aquest designi. Lo càrrec es incompatible ab lo de diputat ó senador per la Illa. Podrán esser elegits, tots los qui tinguin aptitud pera esser diputats y tinguin en la Illa dos anys de residència.—Lo Concell nombra y separa lliurement los empleats de la seva Secretaria.

La Tercera s'occupa de les facultats del Concell d' Administració en lo relatiu á pressupòsits.

Reserva á les Corts espanyoles la fixació del import dels gastos de soberania.

Lo Concell d' Administració acordará les contribucions i impostos pera atendre á dits gastos. Se l'autorisa pera renunciar á dita facultat. Tant en aquest cas, com en la de no ferne us en lo plazo que se li senyala, ho ferá lo Governador general per medi del Intendent.

Formarà també tots los anys lo pressupòsit local ab recursos suficients pera dotar los serveys que té encomanats. Entre aquests gastos se consideraran obligatoris, lo personal y material del Govern general, direcció de la Administració local, Intendència i Intervenció d'Hi enda y dels sis governs civils ab les seves dependències.

Los cambis ó alteracions que proposi en los serveys obligatoris si no son acceptats pel Governador general serán sotmesos á la aprobació del Ministro d' Ultramar, ab acort del Concell de Ministres, prèvia Audiencia del Concell d' Estat, y quedarán fermes si dintre dos mesos no recéu resolució.

Podrá crear lo Concell tots los ingressos que vulga, mentres no afectin als de l' Estat.

La mateixa facultat tindrà respecte á establiments d' ensenyansa, exceptuades les carrières de Guerra y Marina.

Se li concedeix també dret de quexa per devant del Governador general, dels actes y resolucions del Director d' Administració local.

La Quarta marca les facultats del Concell d' Administració en materia arancelaria.

Aquestes son completes tant en l' establiments de drets d' importació y exportació, com en la administració del impost, ab les soles reserves següents; un dret de protecció pera la importació dels productes peninsulars, quin dret no passarà en general del 20 per cent y podrá arribar com a màximum al 35 per cent del valor dels productes; pera que arrixi al 40 per cent se necessitarà acort de les Corts. Los drets fiscals seran iguals per tothom; los diferencials també, excepte la protecció esmentada als productes peninsulars; los drets d' exportació seran iguals per tothom, poguente concedir exenció ó rebaxa als destinats al consum peninsular; cas de prohibició d' exportar, aquesta no podrà aplicar-se als productes destinats al consum de la Península.

Lo Govern disposarà la revisió de l' Taula de Valoracions.

Se reserva tambe la aplicació d' un Aranzel interí, mentrens no s' hagin pogut cumplir les reformes.

Tots los Tractats y Convenis que 's fassin y que afectin als Aranzels de Cuba serán especials, y no contindrán lo benefici de tracte de nació més favorecida, ni clàusula á ella equivalent. Pera les concessions especials serà consultat lo Concill d' Administració.

La basa *Quinta* atribuix al Governador general la facultat de nombrar tots los empleats de la Secretaria del Govern general, de la Administració Civil y Económica y dels governs civils «com se disposa en la base *Séptima*».

La basa *Sexta*, senyala lés condicions que deurán reunir y algunes de les facultats del Intendent d' Hisenda, del Interventor, del Director d' Administració local y del Director de Comunicacions.

La *Séptima*, consigna l' principi general de que tots los empleats de la Administració civil y económica de la Illa, exceptuats lo Governador General, lo Secretari del Govern General, l' Intendent d' Hisenda, l' Interventor, lo Director d' Administració local, lo de Comunicacions y 'ls sis Governadors civils, serán nombrats, «quan ocorrín vacants» pel Governador General de la Illa, ab arreglo á les lleys vigents y que 's dictin «entre 'ls naturals de la Illa y 'ls que residexin ó hagin residit en ella durant dos anys seguits.»; y altres disposicions referent al nombrament y separació de dits empleats, de menos importancia.

Se faculta al Governador General pera nombrar Inspectors d' Instrucció pública, en nombre de dos pera cada una de les províncies de la Habana, Santa Clara y Santiago de Cuba y un pera cada una de les restants; y també pera nombrar, á proposta dels Governadors Civils, Delegats d' aquests en los termes municipals, quina delegació podrá conferir als arquitectos. Aquests Delegats exercirán la autoritat governativa y tindrán á ses ordres la policia, sens que s' pugan ficar en les funcions propies dels Arcades y dels Ajuntaments.

La *Octava* se refereix á la provisió de les vacants dels funcionaris de la Administració de Justicia. Les que corresponguen al torn de lliure elecció, se provehirán pel ministre d' Ultramar, en naturals de Cuba ó en quins residexin ó hagen residit en la Illa.

Los Jutjes municipals serán nombrats pel Governador General de entre los proposats en les ternes. Les ternes les ferán per votació los regidors del respectiu Ajuntament junt ab los electors pera compromissaris en les eleccions de Senadors y en la mateixa forma que pera la elecció de Compromissaris. Allí ahont n' hi hagi d' haver més d' un, se votarán tantes ternes com jutges municipals corresponguen.

La *Novena* obliga al Concill d' Administració á respectar fins á la seva espiració los contractes de serveys pendents, facultantlo després pera renovarlos ó no; lo facilita també pera aplicar á la Illa la ley de Tresorerías concertantse ab lo Banch Espanyol de la Illa de Cuba y pera encarregar á dit Banch la recaudació de les rentes ab aprobació del Ministre d' Ultramar.

Per fí, la basa *Décima* diu: «Un decret especial del quin en tot cas se donarà compte á les Corts, contindrá les disposicions convenientes pera 'l manteniment de l' orde públich y pera reprimir qualsevol intent de separatisme que 's puga repetir en lo successiu, sia 'l que sia lo medi que s' emplehi.»

Com l' antecedent resum ha resultat un xich llarg, nos veyem obligats á deixar los comentaris per un altre número.

Y.

LA ARQUITECTURA GÓTICA A CATALUNYA

Conferencia donada en l' Ateneo Barcelonés lo dia 25 d' Abril de 1896.

(Continuació)

Be pot dirse que es en lo segle XIV quan l' art gótic pren gregantina empenta y s' entra francament per las novas vías, no abandonant per aixó, com ja vos he dit avans, las formas tradicionals del art de la terra, ja que tenim de creure lo que deya Viollet: No 's cambia un art ni molt menys una llengua, d' avuy á demà.

De la planta de Santa Catarina se 'n deduixen altres d' iglesias d' una nau; s' executan ja las Seus de Barcelona, Gerona, Palma, Valencia, Manresa, Perpiñá y la tant pledejada de Castelló d' Ampurias; capelles en los palaus reials de Barcelona y Perpiñá y una munió d' altres iglesias públicas, abacials y conventuals, castells y Palaus, Llotjas y Dressanas, Hospitals y ponts y creus de terme. Es lo segle d' or de la arquitectura gótic sino en quant á pureza d' estil, que s' ateny solzament á las seves darrerías en quant á ciutat, donchs la arquitectura gótic á Catalunya

te l' temps just pera adquirir la plenitud en lo domini del nou estil, y ja es encalsada y empresa pels progresos del renaixement italià que en lo segle XV, iniciat per Bruneleschi, es introduxit á França per Carles VIII qui omplí l' seu regne d' artistas milanesos y florentins.

Del segle XIV á Catalunya se pot dir lo que 'ls francesos diuhen del segle XIII en lo seu pahis. «Lo segle que veié naixer als enciclopedistas sabis y teólecs Albert lo Gran, Roger Bacon y St. Tomás d' Aquino alcansa gran regularitat y unitat de producció; sembla contenir un esfors immens de la inteligençia dels homes reunits en un medi favorable.» Viollet le Duc, parlant del mateix, diu que no pot trobarse millor comparació del desenrotollo del art d' aquesta època qu' á una cristallisació: travall sintètic en quin totes las parts se reuneixen segons una llei fixa, lògica y armoniosa pera formar un tot homogeni del qual no pot tréuressen cap fracció sense destruir lo conjunt.

Aixó es lo que passa á Catalunya en la catorzena centuria. L' art gótic s' ha implantat ja, més los nostres mestres de la època se l' assimilan y l' adaptan á sos punts de vista y á son criteri, lograntse d' aquesta manera fer un art propi, característich, que 'ns plau tant á nosaltres com als estrangers.

Los reys que han lograt veure en pau á sos dominis pensan en lo foment de las arts, aixecan temples al Senyor, se fan palaus, capellas reials y obras públicas pera la agricultura ó la industria, fan travallar sa sepultura en los grans monestirs, quinas obras afavoreixen. Jaume II emprén la terça edificació de la Seu de Barcelona, acaba sa capella reyal de Santa Agata y son palau de Santas Creus, y sa quarta muller Elisenda de Moncada edifica 'l grandiós monestir de Pedralbes, poblantlo de nobles damas y omplintlo de privilegis y poderiu. Pere IV resum en sí tota la grandesa de la època, fent oblidar á lo foment de tot avens y desenrotollo artístich sos erros ó subtilesas ó perfidias diplomáticas: son nom, aixís com lo del Rey Cassador, va associat á totas las millors obras del segle. Sos successors no 's quedan enrera y contribuixen á las obras comensadas y esculleixen los principals monestirs com Poblet, que 'l del Punyalet havia fet fortificar, pera fershi sa reyal estada. Fins y tot las dinastías forasteras sembla que s' empeltin d' aquest bon gust que vaga per la atmòsfera de Catalunya y 'ns deixan grats recorts: lo claustre de Santas Creus se popla de sepulturas dels nobles senyors de Cervelló, Salvá, de Montbrió, Moncada, Cervera, Queralt, Puigvert, Montoliu y Tarragona.

La Seu de Barcelona es una mostra de la interpretació que fa l' artista català del art vingut de fora. N' adopta la estructura constructiva, més á la seva manera. En ella, com diu en Milà y Fontanals, l' artista hi germana tant armònicament l' arch rodó ab lo d' atmetlla que es la admiració de propis y estranys, y casi tothom convé en que bastaría per si sola pera ennoblit una ciutat.

Accepta l' plan del absis de las de fora, més ja en l' alsat no segueix als models, sino que adopta la arrencada dels archs al mateix nivell en las tres naus; passat lo creuher tanca 'ls contraforts dins del temple, solució aplaudida per Corroyer, establint ab aixó dos pisos de capellas sobreposadas, disposició que segons un arquitecte de nostres dies te son origen, no ja en la arquitectura romànica, sino en la mateixa Roma, en la Bassílica de Constantí; y aixís com en las Catedrals francesas que allavors estavan totas gayrebé acabadas, se fan de molt desigual alsada las naus dels costats ab relació á la del mitj pera donar lloch á grans finestrals, en la nostra hi caben solzament rosetons no molt importants y 'ls finestrals quedan en lo fons de las capellas ó tribunas altas, donchs lo bon sentit dels Fabre, dels Gual y dels Escuder los hi dictava que en lo nostre clima no era necessari tanta claror com en los països del Nort. Avans de mitj segle s' havia acabat ja la cripta y la porta de Sant Ibo que junt ab sus companyas, la del claustre feta ab restos romànichs, la de la Pietat, la de Santa Eularia y la que dona de la sala capitular al claustre, marcan ben be la evolució del estil gótic en la construcció del monument. Comensém per la de Sant Ibo. Tot en ella es rústica, dins de la disposició gótic, y aixó que 'l motlluraje n' es ben be, més la composició, la escultura de capitells y fins lo dosseret del timpan, acusan una má que copia una cosa que no sent ben be prou.

La de la Pietat, de mitjan segle X!V, ja está composta y executada ab més desembrás, semblantse molt á la de la Iglesia vella de Sant Martí de Provensals; ja hi ha pinacles y relleus y en general més fantasia. Ve la del bisbe Sapera ó de Santa Eularia en lo carrer del Bisbe y allí l' artista mostra ja un plé domini del estil, un si es no es de señor de decadència

en las formas, més ab una verva y una destresa en la decoració que sembla feta de fullaraca petrificada. La del Sagrament, en fi, ó sia la de la sala capitular, manifesta lo que us he dit avans, es á dir, que com més l' art á Catalunya va impregnantse del estil ojival, més los mestres ressuscitan formes antigas. En los últims temps del arch canopial pera las arquivoltas se fan las portas d' arch de punta rodó com en la de que parlo, es á dir, se lliga sempre 'l progrés ab la tradició, constituhint aquesta, pera 'ls mestres catalans, un element principal de sus composicions, y aixís se comprén que després d' haver caygut las voltas de la Seu de Manresa, á causa d' una desgracia en los andamiatges, se reconstruixen durant gayre be tot lo segle XV acabantse quan l' estil gótic ja estava en desús. Més per aixó l' novíssim estil no logrà perturar la serena marxa dels constructors.

M' he detingut á posta en la Seu barcelonina, per que aixís com Santa Catarina es lo model de las successivas iglesias d' una nau, la nostra Seu es lo tipo, en quant al absis y creuher, de las tres naus, y dich no més en l' absis perque en lo restant totes las altres tenen los contraforts á fora decorats ab motius nascuts naturalment de la construcció. Aixís se veu en la de Gerona (en l' absis, que es l' únic del segle XIV, doachs hi havia en la nau, la catedral romànica) ahont los mestres Eurich de Narbona, Cors, Ca Plana, Ca Coma, Morey y Santjoan segueixen la disposició de la de Barcelona en las voltas del absis. En Santa Maria del Mar, manifestació del poder material de la burgesía barcelonina avans de la mitja centuria hi trobém pilants vuytavats que serviren de tipo á las Seus de Manresa, Palma, y Castelló d' Ampurias, si be aquesta 'ls te de secció circular, forma que segons Anthime Saint Paul es lo tipo de la arquitectura gótic de la isla de França. Trobém també 'ls vuytavats en Santa Eularia de la mateixa Palma.

BONAVENTURA BASSEGODA.

(Se continuarà.)

Notícies

Oficials

AJUNTAMENT.—*Sessió del 10 Febrer.*—(2.ª convocatoria)—Presidis pel senyor Arcalde se reuniren 7 concejals pera celebrar sessió, en la quina se prengueren los següents acorts:

Aprobar comptes per valor de pessetes 906'87.

Contestar al senyor Vicari general á la invitació que en nom del Bisbe feya al Ajuntament, no poder assistir lo diumenge proxim á les funcions de la Butlla de la Santa Creuada, á causa de tenir lloch lo sorteig de quintas.

Agrair al exgobernador don Mariano Guillem los oferiments que ha fet al Ajuntament al pendre possessió del Govern civil de Logroño.

Concedir permís á don Maxim Fernandez per colocar un rótul en la fatxada de la casa n.º 5 del carrer de la Argenteria.

Aceptar los terrenos que donya Maria Esteve ofereix al Ajuntament á canvi de la canalisiació de unas aguas.

Concedir á Maria Ferrer viuda del peó de Devesa Joseph Freixas la pensió anyal de 260 pessetes en concepte de viudedat.

Deixar sobre la taula l' estat general de comptes del any econòmic 1895-96 y la memoria acompañatoria.

Acceptar á don Joaquim Batet lo regalo que ha fet al Ajuntament del seu Almanach, *Guia de Gerona*.

Nombrar una Comissió composta dels senyors Arcalde, Carreras y Vallés pera que visitin al senyor Delegat d' Hisenda exposantli las queixas que se han rebut sobre el modo com se recan dan les cédulas personals.

Concedir á la viuda del escombrayer Vidal donat lo seu estat de miseria dos mesos de pensió.

Han tornat de Cuba los següents soldats ferits ó malalts: Rafael Cruañas, de Torroella de Montgrí; Tomás Pulla y Poch, de Caldes de Malavella; Domingo Llagostera y Turon, de Gerona; Jaime Sala y Coma, de Rocabruna y Joan Ara y Lopez de Figueras.

Han ingressat en lo Senatori de la Creu Roja de Las Corts, los següents soldats malalts ó ferits del exercit de Cuba: Tomás Ventura y Joan Artat, de Gerona; Joan Galcerán, de Tossa; Joaquim Castany, de Bordils; Cecili Joan Andreu, de Sant Feliu de Pallarols; Pere Sureda y Puig, de Caldes de Malavella; Josep Valentí y Comas, de Torroella de Montgrí; Ramon Rodriguez, de Banyolas; Josep Palomara y Vila, de Boadella; Domingo Mimos y Sarriguella y Joan Coderch y Torrentar d' aquesta Ciutat.

—Avuy á las set del matí comensarà en lo saló de sessions del Ajuntament lo sorteig de quintas del actual reemplàs.

—Ha sigut inclosa en lo plan actual de obras públicas la carretera de Riudellots á La Bisbal passant per Cassà de la Selva.

També ho ha sigut en lo plan de estudis lo projecte de port de Sant Feliu de Guíxols.

—La acreditada revista *La Avicultura práctica* orga de la Real Escola de Avicultura de Arenys de mar ha obtingut diploma de honor y medalla de plata en la exposició de Bruselas. Felicitem á son Director senyor Castelló.

—Se ha obert al públic lo servei telefònic entre las vilas de Bagur y Palafrugell que per rahó de pertany al Estat la línia y tenir la última població estació telegràfica, dona á Bagur las ventatges del telegrafo.

—Lo Museu Episcopal de Vich ha fet les següents adquisicions en lo més de Janer:

Tres ànforas de terra cuita, tres taules d'últims del segle XVI, ab las imatges de Sant Pere y Sant Pau y la representació de la Fugida á Egipte; altra taula petita del XVII, ab un elegant cap de noya; una pintura sobre marbre, ab la figura de Santa Llucia, d' excelentes condicions artísticas; dues rajolas catalanas del segle XV; una magnífica joya d'or y perlas y uns rosaris de lo mateix, d'últims del segle passat, y que se sab pertanyian á una dama d'anomenada històrica; una pistola de pedra foguera, recort històrich també d'un personatge de nom molt conegut que havia capitanejat la companyia vigatana de Sant Tomás en la guerra de la Independència; tres claus gòticas, y, finalment, una interessantissima col·lecció de trenta objectes fabricats y d'us ordinari dels indígenes de Fernando Poo, entre 'ls quals hi ha coses verdaderament curiosas, delicat present dels PP. Missionistas del Immaculat Cor de Maria al senyor Bisbe.

—Dimecres passat va donar-se en lo Ateneu Barcelonés la primera de la serie de conferències que te anunciadas aquell important Centre. Va corre á càrrec del entusiasta catalanista y distingit advocat don Enrich Prat de la Riba, qui tema fou *Lo fet de la nacionalitat catalana*. Lo Saló de Catedras del Ateneu estava ple enterament seguint molt aplaudit y felicitat lo conferenciant per son important travall.

Avans d'ahir se denà en lo mateix Centre la segona conferència per don Esteve Sunyol sobre 'l tema «*Lo terrer català y las comarcas naturals*», seguint també molt aplaudit per la numerosa concurrencia que omplia lo saló de catedras del Ateneu.

—La sèrie de conferències inaugurades l'any passat en l'Ateneu Barcelonés, sobre assumptos d'interès pera Catalunya, se continuará aquest any ab major número y desenrotillo, usant cada un dels conferenciants la seva propia parla. D'aquesta manera, demostrarà l'element catalanista ab resultats palpables que la seva preponderància en aquella societat haurà servit no sols pera tráurela del ensopiment intelectual en que havia caygut, sino per contribuir á la major cultura de Catalunya en general.

Les conferències fins are anunciades, segons los periódichs de Barcelona son les següents:

Lo fet de las nacionalidades, per don Enrich Prat de la Riba. *Lo terrer català y las comarcas naturals*, per don Esteve Sunyol.

Idea geològica de Catalunya, per don Lluys Marian Vidal. *Estudis d'etnogenèsi catalana*, per don Joaquim Casas y Carbó.

Definició de la llengua catalana, per don Pompeu Fabra.

La música popular catalana, per don Santiago Russinyol, ab la cooperació del mestre Morera y 'l coro «Catalunya Nova».

El Feudalisme en Catalunya, per don Eduard de Hinojosa. *La fórmula de la política catalana*, per don Valentí Almirall.

Caràcters de la evolució jurídica á Catalunya, per don Ramon de Abadal.

Organización del antich sistema parlamentari de Catalunya, per don Josep Pella y Forgas.

Los partits polítics á Catalunya, per don Joan Carriga.

La política de la colonisació catalana y la castellana, per don Lluys Duran y Ventosa.

Lo drama del segle XVII á Catalunya, per don Ramon Picó y Campamar.

La llibertat civil á Catalunya, per don Frederich de Puig Samper.

Armonías jurídicas catalanas, per don Joan Permanyer.

Comparació de la enfitèssis catalana ab la de las demés nacions neollatinas, per don Guillém Tell y Lafont.

La observació y la inventiva entre 'ls científichs catalans, per don Ramon Fontseré.

La producció vinícola á Catalunya, per don Joaquim Aguilera.

Una novelia catalana inédita del segle XV, per don Antoni Rubió y Lluch.

Los cronistas catalans, per don Jaume Massó y Torrens.

La lírica en la poesía catalana moderna, per don Joan Maragall.

Lo modernisme en la literatura catalana, per don Claudi Planas y Font.

Mistral y 'l seu últim poema, per don Joseph Soler y Miquel.

La casa catalana, per don Bonaventura Bassegoda.

Lo carácter que separa la arquitectura catalana antigua de la castellana, per don Joseph Puig y Cadafalch.

Diferència del ideal artístich á Catalunya y en lo restant d'Espanya al present segle, per don Ramon Casellas.

La serralleria catalana, per don Lluys Labarta.

La llengua catalana antigua y moderna, per M. Foulché Delbosch, director de *Revue Hispanique*.

Las classes rurals del Rosselló, per M. Brutails, arxiver á Burdeus.

La del senyor Hinojosa, serà en liengua castellana y les dos últimes en francés.

—MAXIM FERNANDEZ.—*Perruquer de la Real Casa*.—Se ha trasladat al carrer de l'Argenteria número 5, entressol.—Se necessita un dependent.

—J. LLINÁS Y C. A.—*BANQUERS*.—Ciutadans, 16.—Compran ab benefici cupons d'Exterior, Cubas y altres. Compran y venen valors al comptat. Reben ordres de Bolsa. Obran compte, corrents ab interès.

—CAXA D'ESTALVIS DE GIRONA.—Ciutadans 16, y Lebre, 2.—Imposicions al 5 per 100 desde 10 pesetes.—Id. al 3'50 per 100 desde 1 pesseta.—S'admeten los dilluns, dijous y dissabtes de 9 á 1 y 'ts diumenges de 10 á 12.

Pera les devolucions los mateixos dies y hores.—Se proporciona gratis prospectes pera 'ls altres detalls.

SECCIÓ LITERARIA

Al mitj del carrer

(Acabament)

—Prò, senyora Tuyas, sab que deu ser molt tart? ¡Y com m' entretinch! Pàssiu bù, senyora Tuyas, que avuy tinc bogada y encàre tinc de posar l'olla al foc.

—Y donchs digui qu'are vosté déu anar á comprar al mercat nou de l'enxanxa? Sab que no m' hi sabria avenir, are jo, després de tants anys d'anar al de Santa Caterina?

—¡No m'en parli! ¡Vol créure que tot y ser més apropi de casa, moltes vegades «baixa» á Barcelona per no poderme acostumar? Allí ns vérem cada dia totas las coregudas y tenim los nostres altercats, sobre lo d'aquí y d'allà y de més en llà y sense fer mal á ningú passavam lo ratet. Pero; filla, á l'enxanxa totas me son *caras novas*. No's creguí que per això s'compra bastant bé, per que allí no hi falta res... Y's compren, com que á prop hi viu tanta «estucración» que no ha de mirar prim, com á nosaltres, hi há abundor de tot. La única cosa que'm sembla és que 'l peix se compra més fresch á Santa Caterina.

—¿Vol dir? Donchs jo no ho hauria dit mai.

—Sí, dóna, véu que ho tenen més lluny los peixeters...

—Que vol que li digui; segons com se mira. Si las *enfilan* per la carretera del «ipógrafo», gran via y plassa de l'adversitat... trobo que no hi ha tant camí com vosté s'pensa.

Y a propòsit ¿qué no ha tornat á veure aquella bona pessa?

—¿Qui vol dlr?

—Aquella, la Sió, la filla de la...

—No me'n parli d'aquella donota. Allí és una bruixa malvada. ¡Sab que al meu devant va tenir lo descaro, per no dir poca vergonya, de negarho tot?

—¿Cóm vol dir, de negarho tot?

—Sí; no sab, va dir que era mentida; i prò, are hi caich! Crech que no era vosté, la que'm va dir, que ella déya... no, no, dispensí, pensava que'm parlava d'una altre...

—Vull dir la noya de la Maria, la bogadera aquella... sab?

—¡Are, l'entench! De quina carta se'n vá. ¡Aquell sach d'enveja? A n'á mi, que vol que li digui sempre m' havia fet mala espina. Per que diguem ¿qué n'havia de fer de portar aquelles mitjas brodadas?

—Així ho havia pensat jó més d'una vegada. Y després, donar-se vergonya de coses del seu ofici... d'altres se'n havia de donar; que 'l treballar no rebaixa á ningú.

—¡Hola, senyora Tuyas! ¡Qué temps féya que no la havia vista! Y donchs, ¿qué fan, están bons?

—Sí, per áre, gràcies á Deu, si 'y vostés?

—També, moltes gràcies. ¡Y en Miqueló, tant aixerit com sempre?

—Segueix molt trempat, també.

—¡Puesto! ¡Puesto, que mancho!

—Manxa si vols tant com vulguis, beneyt...

—Qué hi fa aquesta taparada de dónas al mitj del carrer... ¡Sembléu tres mòscas en un pinyol de préssech! ¡A véure si deixéu passar! ¡Apa, á rentá 'ls plats!

—Passa, ximplet, ab aquesta escala 'l coll; sémblas un fanaler.

—¿Qué voléu que 'us la deixi per pujar al cel? ¡Semblariau tres serafins d'aygura!

—¿Ahont vá aquest poca vergonya? ¡Quina manera d'insultar á las personas de sa casa! ¡Há vist més desvergonyiment, senyora Quima! Aixó sulfura l'ànima...

—No'n fassí cas; son bordegassos sénse «principis» y desgraciad del qui s'hi enfunda...

Dorchs, sí; *entornanthi*, com li volia dir, ¡vosté s'manté molt fresca!

—Aném passant fent la piu, piu...

—Molt fá qui passa á n'aquest temps; miri á dalt de casa, una senyora, que semblava que tenia salut pera vèndre, ahir estava tant bona y sána, com jó, vosté y aquesta senyora que no tinc 'l gust de coneixer...

—Es aquella senyora de que tant li havia parlat temps en derriba; la māre d'aquella noya, la promesa de'n Rafel.. la senyora Laya... Diguí qu'are no sen recorda...

—¡Ah.. já hi caich! sab, de moment... ¡Y tant mateix s'afeccions! 'l casament?

—Cá, burranga... es de lo que áre estaven parlant ab la senyora Tuyas. Aquell noy vá per mals camins...

—¡Alto, tú, que aquí hi ha consell de ministres! ¡A véure si aquestas tres papallonas te farán trencar algun vidre d'un apardor!

¡Rómpen filas! ¡A véure, 'l cap viu!

—¡Válguem Deu! may ab una la deixan estar ab tranquilitat... ipasséu!

—¡Are, áre, vé la riarada...

—Donchs, com li deya, estava tant bona y sána com nosaltres, y aquest demà, á primera hora, corrèu, cuiteu, no han sigut á temps d'administrari 'ls sants sagraments y ha mort segons ha dit l'*aputacari*, d'una *aparalinfis*...

—Si, á aquest mon no hi som sinó de passada...

—Ja ho pot tornar á dir.

—¿Pió n'obsérvan quina gentada que vé? ¡Sembla que ja plégui los treballadors! ¡Però, si no pot ser! Ay, ay; ¡quina hoia deu ser!

—Fá uns cinqu minuts qu'he sentit horas, y han de ser les dotze.

—¿Las dotze, diu? Ay trista de mí; avuy que 'l meu marit m' havia recomanat que adalantés lo dinar per que té de surtit á foira... ¿Vol dir, que no s'equivoca?

—No, senyora, no; ¿sent? are tocan á la Catedral...

LLUIS MATAS Y CARRÉ

LO SADACER

(FAULA)

Preneu lo sol al cim d'una taulada una carta d'amor atent llegia un gat jove y hermós, y's conexia ab son posat festiu que sa estimada son amor, ab amor corresponda

A un envejós y sadacer á l'hora que corría als terrats d'allí á la vora, li vingueren desitjos d'enterarse d'allò que res li anava y que llegint lo seu compare estava; diguentse entre ell.—Espera; que si 't torbas un punt jo pel derrera y ab una astucia ajudat, d'una estrebeda t'arrencaré la carta endemoniada.

Y's va posar al aguayt, sentí denteta l'enamorat ditxos que's complavia en repasar l'escri moltes vegades. Ses potes satinades l'aguantavan tan fort que, si podia robarli l'envejós semblant carteta, á més de sadacer, un lladre fora prou fi pera robar al temps una hora.

Mes per ell foren verdes, donchs ab tanta mala sombra probava d'acostarshi que l'altre va notarho y va girarshí ensenyantli ses unges afilades; y com lo qui fa un crim y es vist, s'espanta, ab lo prill no pensant ni ab les taulades apretá á corre sens mirá hont anava á amagar la vergonya que 'l matava, mentres l'enamorat, al pas seguintlo, obserava al carrer que, compadintlo, reya la gent la extranya cabriola que va fer, tot cayent, la bestiola.

P. ROCA Y JORDA

SECCIÓ RELIGIOSA

SANTS DE LA SETMANA.

Diumenge, 14.—S. Valentí pbre.

Dilluns, 15.—S. Faustino pbre.

Dimarts, 16.—Ss. Onésim b. y Juliá mrs.

Dimecres, 17.—Ss. Policroni b. y Ròmulo mrs.

Dijous, 18.—S. Simeó b. y mr.

Divendres, 19.—Ss. Mansuelo y Alvaro cfs.

Disapte, 20.—S. Sadot b. y s. Nemesi.

QUARANTA HORES.

Avuy se troben en la Iglesia de la Congregació.

SECCIÓ COMERCIAL.

Mercat de Gerona del dia 13 de Febrer

Species.	Mesures.	Pesetes

<tbl_r cells="3" ix="4" max

SECCIO D'ANUNCIS

SORTIDAS DELS TRENS

LÍNEA DE TARRAGONA Á BARCELONA Y FRANSA

De Gerona á Barcelona

	Mati	Tarde
Corréu.	6'48	
Cárrega.	10'37	
Omnibus.	3	
Ràpit.	5'99	

Los trens correus y ómnibus portan cotxes de 1.ª, 2.ª y 3.ª, el de cárrega de 2.ª y el ràpit de 1.ª y 2.ª.

De Gerona á Port-Bou

	Mati	Tarde
Omnibus.	8'39	
Cárrega.	12'43	
Mixte.	5'40	
Correu.	7'35	

Lo tren ómnibus porta cotxes de 1.ª, 2.ª y 3.ª, el de cárrega y mixte de 2.ª y 3.ª y el correu de 1.ª y 2.ª.

LÍNEA DE SAN FELIU DE GUIXOLS Á GERONA

De Gerona á San Feliu

	Mati	Tarde
Tren de banyistes (Juriol y Agost)	5'09	
Correu.	8'54	
Mixte.	11'44	
Mixte.	3'22	
Correu.	5'35	

Tots los trens portan cotxes de 1.ª y 2.ª classe.

De San Feliu á Gerona

	Mati	Tarde
Correu.	4'32	
Mixte.	7'30	
Correu.	12'44	
Mixte.	2'50	
Tren de banyistes (Juriol y Agost).	5'40	

LÍNEA DE OLOT Á GERONA

De Salt (Gerona) á Amer

	Mati	Tarde
Núm. 2.	9'10	
Núm. 4.	3	
Núm. 6.	6	

Tots los trens portan cotxes per ara de 2.ª y 3.ª classes

De Amer á Salt (Gerona)

	Mati	Tarde
Núm. 4.	7'40	
Núm. 3.	1	
Núm. 5.	4'30	

ORDINACIÓNS

Pera Banyolas á las 9 y 11 matí (correu) y á las 2, 4 y 6 de la tarde. (Fonda del Centre y casa Jendreta)

Pera Cassá de la Selva cada mitja hora (Pont de Pedra)

Pera Olot á las 11 matí (correu) y á las 6 de la tarde. (Fonda del Centre)

Pera La Bisbal á la 1 de la tarde. (Hostal de la Rossa voltas d' en Rosés)

Pera Anglés, La Selleria y Amer á las 10 matí (correu) Hostal de Miquel Boix. (Plassa del Gra)

Pera Salt tot lo matí fins á las 6 de la tarde. (Pont de Pedra)

BANCH VITALICI DE CATALUNYA

Compania general de segurs sobre la vida estableta á Barcelona

CAPITAL SOCIAL

10.000.000 DE PESSETES

Capitals suscrits fins al 31 Desembre 1893 87.949.791'98 ptes
Actiu en idem. 15.337.928'87
Sinistres pagats fins á idem 32.82.316'69
Reserves ó fondos de segur á idem. 4.178.675'62

Les principals classes de segur son:

Vida entera.—Capital pagador á la mort del assegurat, á la seva dona, fills ó qualsevol altre persona designada anteriorment.

Mixto.—Capital pagador al assegurat si viu lo die fixat; ó, immediatament d'ocorrer la seva mort, á la persona designada per ell mateix.

Terme fixo.—Capital pagador en lo die fixat sia al assegurat ó als seus hereus. En cas de mort del assegurat s'acaba lo pago de les primes.

Aquests segurs participan en un 50 per 100 dels beneficis de la Companyia.

SEGURS DE CAPITAL APLASSAT

Segurs temporals.—Segurs de sobrevivencia

SEGURS MIXTOS A CAPITAL DOBLAT

Rentes Vitalicies.

Delegat General á n^a aquesta província:

Joseph Coderch y Bacó, advocat.—GERONA.

MAXIM FERNANDEZ

PERRUQUER DE S. M.

Ayga Minòxima vegetal pera tenir lo cabell. No te rival en lomón, perquè á més de sos efectes marevollosos, no taca ni perjudica la pell en lo més mínim.

Aquest assombrós y sorprend espeçífich, se ven en dita perruquería.

5, CARRER DE L'ARGENTERIA 5.—ENTRESOL.
GERONA.

Grans rebaxes al engrós.

Escolta lector: si ets veill y'l cap blanch te desfigura, t'he de dar un bon concell: si't vols tenir be'l cabell fesho ab aquesta tintura.

TINTURA ABISSINIA INSTANTANEA

Fili de Francisco Vilardell y Comp.^a

SALT

Molí Fariner

Sistema AUSTRO-HUNGAR y de MOLAS

Tant per l' un com per l' altre sistema se fan les moltas á preus sumament mòdichs.

LA PREVISIÓ ESPANYOLA

Companyia de segurs contra incendis á prima fixa

Fundada l' any 1883

Capital: 2.000.000 de Pessetas

DOMICILI SOCIAL: ORFILA, 9. SEVILLA

Sub-direcció Regional: Plassa de Bell-lloch, 4, 1.er Gerona

Sub-director Regional: D ANGEL TREMOLS Y PELL

Sinestres pagats: Rs. 3.524.286'92

LO GERONÉS

SETMANARI PORTA-VEU

DEL CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA

Redacció y Administració. Cort-Real, núm. 7, I

PREUS DE SUSCRIPCIÓ.

Gerona. 1 pesseta trimestre

Estranger. 1'50 pessetas trimestre

Fora. 1'25 id. id.

Un número sol. . 0'10 id.

PIANOS Y HARMONIUMS

—DE—

DIEGO SALAS

SE VENEN Á PLASSOS Y AL CONTAT

SE LLIGAN, RECOMPOSAN Y AFINAN

Magatzems: Bell-lloch, n.º 1.—botiga

Establiment tipogràfic de Manel Llach.

Ferreria Vella, 5.—Gerona